

Vánoce a svátky slunovratu

Většina z nás chápe Vánoce jako křesťanské svátky, připomínající narození Spasitele Ježíše Krista. Kdy se přesně toto božské dítě narodilo, bylo však neznámé. Církev tedy pro stanovení Ježíšova narození využila již existující starý svátek zimního slunovratu, jehož kořeny se nachází hluboko v době kamenné. Proč ale zrovna zimní slunovrat patřil a patří k tak zásadním mezníkům v běhu roku v mnoha kulturách a společnostech? Odpověď bychom našli jak na úrovni praktické, tak i symbolické. Ačkoliv významných astronomických daných termínů je v roce více (letní slunovrat, rovnodennosti) pouze zimní slunovrat přichází v čase, kdy není potřeba věnovat se žádným neodkladným polno-

hospodářským aktivitám. Otvírá se čas klidu, bilancování a očekávání posvátna. Slunce je na své roční cestě nejslabší, přes den se nedostane vysoko nad obzor, zapadá brzy a i azimut jeho východu a západu se pozornému pozorovateli kolem slunovratu téměř

nemění. Je to však bod přerodu, právě v té nejtemnější části roku se rodí něco nového, nový rok, nový cyklus života, Slunce se ze své úvratí nakonec vydává na cestu zpět, den ze dne silnější a hřejivější. Tyto přírodní úkazy fascinovaly už staré zemědělce

doby kamenné. Regeneraci Slunce v době slunovratu využívali zjevně jako magickou sílu. Na neolitických pohřebištích se občas najdou hroby (zejména dětské) nasměrované přímo k bodu východu Slunce o zimním slunovratu. Mělo „znovuzrozené“ Slunce přivést zpět do života právě tyto předčasně zemřelé? I monumentální neolitická architektura západní Evropy v podobě megalitických hrodek s termínem slunovratu pracovala. Úzká chodba vedoucí do nitra obrovitých mohyl byla po většinu roku ponořena ve tmě. Nasměrování chodby na místo východu Slunce o zimním slunovratu dovolilo světlu proniknout do nitra hrobky právě jenom v tento čas. Svátky slunovratu a Vánoce přinášejí tak už tisícelet světle a naději do našich životů, ať se hlásíme k jakékoli víře nebo vyznání.

*Mgr. Eva Čermáková, Ph.D.
archeoložka, Muzeum Valašské Meziříčí*
ilustrační foto: Tomáš Kašpar